

بررسی عملکرد مدیریت فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در حوزه میراث فرهنگی

ناملموس

کاترین اعظمی

کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

ژانت الیزابت بلیک

عضو هیئت علمی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی. (نویسنده مسئول)

Nadi.alizadeh.noor@gmail.com

عباسعلی قیومی

عضو هیئت علمی و دانشیار دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: پژوهش حاضر با هدف ارزیابی کارنامه‌ی ده‌ساله‌ی مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

روش پژوهش: روش تحقیق حاضر، کمی و مبتنی بر ابزار پرسشنامه می‌باشد. پرسشنامه براساس استاندارد "چارچوب نتایج کلی کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس"، نتیجه‌ی یک فرایند مشورتی جمعی، مصوبه‌ی مجمع عمومی کشورهای عضو کنوانسیون در جلسه هفتم کمیته یونسکو، در دو نسخه مجزا برای گروه مدیران و مسئولان و همچنین دانشگاهیان و متخصصان طراحی شده است. جامعه آماری این پژوهش، شامل معاونت میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و ادارات کل استانی، پژوهشگاه‌ها، مراکز، ادارات و بخش‌های دولتی و نیمه دولتی وابسته به آن و همچنین جامعه علمی و دانشگاهی و انجمن‌های مردم نهاد مرتبط می‌باشند. با توجه به محدودیت جامعه آماری از روش تمام شمار برای انتخاب اعضای جامعه استفاده شده است که در نهایت پرسشنامه‌ها توسط ۲۶ نفر از اعضای جامعه آماری مدیران و مسئولان و ۴۲ نفر نیز از جامعه دانشگاهیان، متخصصان آزاد و انجمن‌ها تکمیل و داده‌ها جمع‌آوری شده است.

یافته‌ها: نتایج بدست آمده از وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران بیانگر آن است که دو شاخص سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری در وضعیت تا حد مطلوبی قرار دارند. در مقابل، سایر شاخص‌های عملکرد شامل ظرفیت‌های انسانی و سازمانی، انتقال و آموزش بیانگر وضعیت تا حد کمی مطلوب می‌باشند. همچنین شاخص کل عملکرد نیز نشان‌دهنده وضعیتی تا حدی مطلوب از عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج بدست آمده، کلیه شاخص‌های مربوط به وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران از متوسط وضعیت مطلوب فاصله دارند.

کلید واژه‌ها: مدیریت فرهنگی، میراث فرهنگی ناملموس، کنوانسیون ۲۰۰۳، یونسکو.

مقدمه

شد که به شکل زیر تعریف شده است: «میراث فرهنگی ناملموس به معنای کنش‌ها، بازنمایی‌ها، بیان‌ها، دانش، مهارت‌ها و همچنین ابزارها، اشیاء، دست‌ساخته‌ها و فضاهای فرهنگی ملازم با آن‌ها است که اجتماعات، گروه‌ها، و در مواردی، افراد آن‌ها را بخشی از میراث فرهنگی خود می‌دانند. این میراث فرهنگی ناملموس، که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌گردد، پیوسته توسط اجتماعات و گروه‌ها در پاسخ به محیط و در تعامل با طبیعت و تاریخ بازآفرینی می‌شود و برای این گروه‌ها و اجتماعات حسی از هویت و پیوستگی را به ارمغان می‌آورد و از این طریق، احترام به تنوع فرهنگی و خلاقیت بشری را ترویج می‌نماید. در این کنوانسیون صرفاً آن میراث فرهنگی ناملموسی مدنظر است که با قوانین جاری حقوق بشر، با ملزومات احترام متقابل میان اجتماعات، گروه‌ها، افراد و با توسعه‌ی پایدار سازگار باشد.» (یونسکو، ۲۰۱۶)

علاقه به میراث فرهنگی ناملموس را می‌توان در حوزه‌های مردم‌شناسی/انسان‌شناسی، زبان‌شناسی، هنر، صنایع دستی، جامعه‌شناسی و مواردی از این دست جست. علاوه بر این، حوزه‌های دانشگاهی‌ای همچون طب، معماری، علوم دریایی، علوم جغرافیایی، امثال آن‌ها، سازمان‌های رسمی‌ای همچون وزارت‌خانه‌ها و ارگان‌های دولتی نیز زیر مجموعه‌هایی ویژه را برای رسیدگی به موضوع میراث فرهنگی ناملموس در درون خود پذیرفته‌اند. بر این اساس، میراث فرهنگی ناملموس در حوزه‌های بسیار گسترده‌ای علاقه‌مندان خود را دارد و بودجه‌های ویژه‌ای را سالانه مصروف خود می‌کند. طبیعتاً، این مطلب مقوله‌ی میراث فرهنگی ناملموس را در زمره‌ی عناوین مورد تأکید مدیریت کلان فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مطرح می‌سازد: عنوانی که باید به‌درستی سنجیده شود و بهره‌گیری بهینه از آن در ارتباط با بودجه‌ای که صرف شده میسر گردد؛ عنوانی که نظر به برون‌داد تعیین‌کننده‌اش در

تا پیش از تصویب «کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس»^۱ در سال ۲۰۰۳ در یونسکو (کنوانسیون ۲۰۰۳)، اصطلاح «میراث فرهنگی»^۲ به مقولاتی محدود می‌شد که اکنون از آن‌ها تحت اصطلاح «میراث ملموس» یاد می‌کنیم. اما علاوه بر میراث ملموس یا مادی (اشیاء فیزیکی و اماکن میراثی)، جنبه‌های غیرمادی یا «ناملموس» میراث، مانند زبان، فرهنگ، موسیقی، ادبیات، پوشاک، به همان اندازه مهم هستند که اشیاء مادی و مکان‌های یادمانی برای کمک به ما در درک اینکه که هستیم. بشر از میراث مادی (آثار باستانی، ساختمان‌ها، سایت‌ها، مناظر) در کنار میراث غیرمادی (زبان، موسیقی، جشن‌ها، نگهداری و حفظ اشیاء یا خاطرات گذشته) استفاده می‌کند تا نگرش خود را درباره گذشته، حال و آینده شکل دهد. (Harrison, 2013) از طرفی بسیاری از محققان معتقدند، تمام موارد میراث فرهنگی در ماهیت خود به تناسب دارای بخشی ناملموس می‌باشند (Marmion & Wilkes & Calver, 2009) در تاریخ ۱۷ اکتبر سال ۲۰۰۳، کنفرانس عمومی یونسکو در سی و دومین جلسه خود کنوانسیون برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس تصویب کرد. این کنوانسیون در تاریخ ۲۰ آوریل ۲۰۰۶، سه ماه بعد از تاریخ سپارش سی‌امین سند رسمیت‌دهی، پذیرش، تصویب، یا الحاق لازم‌الاجرا شد. این کنوانسیون با ارائه ابزارهایی جهت پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس و تضمین مشارکت جوامع، چارچوبی برای کشورهای عضو در راستای حمایت از پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس‌شان فراهم می‌کند و پلی میان طرف‌های ذیربط مختلف (دولت، جوامع، سازمان‌های غیردولتی، نهادهای فرهنگی، دانشگاه‌ها و سایرین) ایجاد می‌کند. (Torggler & Sediakina-Rivière, 2013) با تصویب کنوانسیون ۲۰۰۳ برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، بُعدی مغفول‌مانده از میراث فرهنگی و الگویی جدید برای حفاظت از آن به جهانیان معرفی

شکل دهی به هویت فرهنگی نسل های آینده مقوله ای بسیار حساس است و باید به گونه ای حساب شده «پاسداری» و «ترویج» گردد.

یونسکو از کشورهای عضو کنوانسیون می خواهد، در راستای عملیاتی سازی موثر کنوانسیون، تلاش نمایند با تمامی ابزارهای مناسب، اهمیت میراث فرهنگی ناملموس و هم چنین نقش این میراث را به عنوان محرک و ضامن توسعه پایدار مورد توجه قرار دهند، و هم چنین پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس را به طور کامل در طرح ها، سیاست ها و برنامه های توسعه ای خود، در تمامی سطوح بگنجانند. (یونسکو، ۲۰۱۶)

یونسکو همواره در تلاش برای استاندارد گذاری، بازیابی و اصلاح دستورالعمل های اجرایی، رصد نمودن فعالیت کشورها در چارچوب خط مشی عملکردی، مرور گزارش های دوره ای^۳ کشورهای عضو و انعکاس تجربیات موفق آن ها جهت الگوسازی و... در سطح بین المللی بوده است. (یونسکو، ۲۰۰۳)

در میان کشورهای عضو کنوانسیون، بیشتر اقدامات در حوزه پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، براساس استانداردهای تعریف شده در کتاب متون پایه کنوانسیون، بخش خط مشی عملکردی برای عملیاتی سازی کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس^۴ در سطوح ملی و بین المللی انجام می شود. در این دستورالعمل از کشورهای عضو کنوانسیون خواسته شده که گزارش اقدامات پاسدارانه و مدیریتی را مطابق با چارچوب تعریف شده در دوره های شش ساله به دبیرخانه کنوانسیون جهت ارزیابی ارائه نمایند. چارچوب کلی گزارش دهی در چند حوزه ی موضوعی مشخص طبق خط مشی عملکردی می باشد که شامل: ظرفیت های قانونی، فنی، اداری و مالی و اقدامات موجود؛ سیاهه ها؛ زیرساخت های سازمانی؛ تحقیق، آگاهی افزایی و ظرفیت سازی توسط کشورهای عضو؛ و گزارش کشورهای عضو در خصوص عناصر ثبت شده در فهرست سه گانه ثبت جهانی می باشد.

(یونسکو، ۲۰۱۶)

ایران از سال ۱۳۰۹ قوانینی برای حفاظت از میراث فرهنگی طبیعی و فرهنگ عامه تصویب کرده است، از جمله «قانون حمایت از حقوق هنرمندان و نویسندگان» (۱۳۴۸)، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۵۸) ماده ۱۵ با عنوان «حفظ زبان های محلی و قومی ملی (فارسی)»، ماده ۱۹ «حقوق برابر اجتماعات قومی»، ماده ۲۰ «حفظ حقوق فرهنگی»، حقوق برابر مردان و زنان در حوزه های حقوق سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و بشری و «اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور» (۱۳۶۷). (UNESCO, 2017b) پس از آن که جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۰۶ به عضویت کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس درآمد و پس از تصویب کنوانسیون، اجرا، مدیریت و عملیاتی سازی آن را براساس الگوهای مشخص یونسکو یا بومی سازی بخش هایی خاص، در دستور کار قرار داد. هم چنین برای حفاظت از تنوع فرهنگی و غنی بودن میراث فرهنگی ناملموس، اقدامات و ابتکار عمل هایی را برای ارتقا میراث فرهنگی ناملموس، ادغام آن در جوامع، و هم چنین تلفیق آن با طرح ها و برنامه های توسعه که پاسداری، انتقال و ترویج میراث ناملموس را در نظر می گیرند، متعهد شده است. (UNESCO, 2017b) هم چنین براساس قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (۱۳۶۶) و «آیین نامه اجرایی کنوانسیون ۲۰۰۳»، به شماره ۱۳۸۷/۱۱/۱۴ ت/۳۹۲۰۸ هـ ۲۱۰۱۵۸ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران (وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ایران)، به عنوان هیأت اجرایی عملیاتی سازی کنوانسیون تعیین شد (غنی، امید، ۱۳۸۸) و مسئولیت آموزش، شناسایی، مستندسازی، سیاهه برداری از میراث فرهنگی ناملموس، آگاهی افزایی، مشارکت های ملی و فراملی و سایر اقدامات پاسدارانه را بر عهده گرفت. معاونت میراث

دانشگاهی و انجمن‌های مردم نهاد به منظور ارزیابی وضعیت موجود و شناسایی مؤلفه‌های مؤثر به منظور نزدیک شدن به وضعیت مطلوب، قرار گیرد.

ادبیات پژوهش

می‌توان ادعا کرد که کنوانسیون ۲۰۰۳ «الگوی جدید» برای حفاظت از میراث را ایجاد کرده است. این مسئله از بسیاری جهات، از طریق سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری در سطح بین‌المللی و با تأثیری کمتر بر رویکردهای ملی در خصوص میراث و اجتماعات میراثی صادق است. در عین حال، باید دانست که پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، در واقع مسئله مهمی برای اکثریت کشورهای مردم سراسر جهان از مدت‌ها قبل از تصویب کنوانسیون ۲۰۰۳ بود. (Blake, 2001) این کنوانسیون پاسخگوی نیاز به یک سند استاندارد بین‌المللی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس است، از سال ۲۰۰۳ تا کنون ۱۷۹ کشور عضو کنوانسیون شده‌اند که این تعداد بسیار بالای تصویب، این موضوع را تایید می‌کند. در واقع، موفقیت کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس از سال ۲۰۰۳ در رسمیت‌دهی و پذیرش توسط کشورها گواهی بر این واقعیت است که پاسخگوی نیاز فعلی بسیاری از کشورهای عضو یونسکو بوده و این که به خوبی به برخی از اولویت‌های سیاست بین‌الملل که در آن زمان به شدت احساس می‌شدند تا به امروز نیز پاسخ می‌دهد. (Blake, 2017) اثبات نهایی ارتباط آن از طریق اقدامات خاص پس از تصویب، یعنی پیاده‌سازی تدریجی کنوانسیون و نظارت بر اجرای آن، نشان داده شده است. (Torggler & Sediakina-Rivière, 2013) اما بحث پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس با محافظت میراث ملموس بسیار متفاوت است. در واقع مدیریت میراث فرهنگی ناملموس به شیوه‌ای که میراث ملموس و مادی مدیریت می‌شوند کار دشواری است چرا که میراث ناملموس دائماً در جریان و در حال تغییر است. میراث ناملموس در یک

فرهنگی، که معاونت تخصصی سازمان بود، به عنوان متولی اصلی و دفتر ثبت آثار، و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی سازمان، تحت اختیار معاونت میراث فرهنگی، بخش مسئول و واجد شرایط سازمان برای عملیاتی‌سازی کنوانسیون و اقدامات پاسدارانه معرفی شده است. (UNESCO, 2017b) در پیگیری این اقدامات، دولت ایران در سال ۲۰۱۷ اولین گزارش دوره‌ای خود را به یونسکو تسلیم نمود.

یکی از موثرترین روش‌ها برای بهینه‌سازی مدیریت فرهنگی، به ویژه در حوزه‌های نو، مرور عمل‌کرد گذشته است. این موضوع در مورد میراث فرهنگی ناملموس معنایی خاص می‌یابد، چرا که در این بحث یک چهارچوب مدون بین‌المللی در اختیار است که در آن خط‌مشی به‌شکلی کلی ترسیم شده است. این چهارچوب مدون در کتاب «متون پایه‌ی کنوانسیون ۲۰۰۳»^۵ گردآوری شده‌اند، و شامل متن کنوانسیون و خط‌مشی‌های عمل‌کردی مربوطه می‌باشند.

تحقیق حاضر تلاش نموده است عمل‌کرد مدیریت فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را در عمل‌کردن به کنوانسیون ۲۰۰۳ در دوره‌ی ۲۰۱۷-۲۰۰۶ براساس چارچوب نتایج کلی کنوانسیون^۶ یعنی شاخص‌های هسته‌ای و مجموعه‌ای مرتبط از هشتاد و شش سنجه ارزیابی آن در سطوح مختلف، مورد تحقیق قرار دهد. در واقع، پژوهش پیش رو ضمن مرور گزارش دوره‌ای جمهوری اسلامی ایران که در سال ۲۰۱۷ تسلیم یونسکو شد، و ارزیابی عمل‌کرد نهادهای متولی اجرایی نمودن کنوانسیون براساس چارچوب نتایج کلی، میزان موفقیت در دستیابی به اهداف و نتایج مورد انتظار را بررسی نموده است. نتایج حاصل از پژوهش پیش رو، می‌تواند مورد توجه معاونت میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و ادارات کل استانی، پژوهشگاه‌ها، مراکز، ادارات و بخش‌های دولتی و نیمه دولتی وابسته به آن و هم‌چنین جامعه علمی و

را ایجاد، حفظ و انتقال می‌دهند، به طور فعال در مدیریت آن به کار گیرند. اقدامات توصیه شده در خصوص حمایت از همکاری میان جوامع و کارشناسان و موسسات تحقیقاتی با جزئیات بیشتر در خط مشی‌های عملیاتی‌سازی و مواد ۱۱ تا ۱۵ کنوانسیون آمده است. (یونسکو ۲۰۱۶) از جمله ایجاد یک مکانیزم هماهنگی برای تسهیل مشارکت آن‌ها در شناسایی میراث فرهنگی ناملموس، سیاهه‌برداری، همکاری در برنامه‌ریزی و تهیه پرونده‌های نامزد ثبت؛ توجه دادن جوامع به میراث فرهنگی ناملموس و کنوانسیون؛ ظرفیت‌سازی در جوامع؛ به اشتراک‌گذاری اطلاعات در مورد عناصر میراث فرهنگی ناملموس و غیره. بنابراین راهکار اصلی پاسداری و مدیریت میراث ناملموس بر حضور فعال اجتماع در انتقال و برپا داشتن میراث متکی است. مسئولیت مستندسازی، اجرا و انتقال میراث ناملموس از نسلی به نسل دیگر نیز به عهده اجتماعات برپادارنده است. بنابراین دولت‌ها باید برای مدیریت میراث، مسئولیت‌های مهم‌تری را به آن دسته از اجتماعات اعطا کنند که از این میراث استفاده می‌کنند، آن را به جا می‌آورند یا در مالکیت خود دارند. این امر نیاز به همکاری متخصصین حوزه میراث با اجتماعات را پر اهمیت می‌کند (دیکن و همکاران، ۱۳۹۶).

کنوانسیون ۲۰۰۳ به طور کلی فاقد روش ارزیابی مشخص با یک چارچوب کلی نتایج دارای اهداف، چارچوب‌های زمانی، شاخص‌ها و معیارها بود که منجر به ضابط و نمایش نتایج شود. گزارش‌های دوره‌ای منبعی ارزشمند از اطلاعات در مورد اجرای کنوانسیون را فراهم می‌کند اما در حال حاضر، به منظور نظارت بر اجرای کنوانسیون در سطح جهانی، گزارش‌ها به تنهایی تمام اطلاعات لازم را ارائه نمی‌کنند. قالب گزارش باید مورد بازنگری قرار گیرد و توسط منابع دیگر تکمیل شود تا یک مجموعه کامل‌تر از داده‌ها و نتایج به دست آمده ایجاد شود. در همین راستا در سال ۲۰۱۳ با توصیه‌ای از سوی سرویس نظارت داخلی یونسکو^۷، به

قالب دائمی نمی‌گنجد و تجلی و بروز هر عنصر از عنصری دیگر متفاوت است. بنابراین ایجاد اسناد و سازوکارهای بین‌المللی برای مدیریت پایدار میراث ناملموس کار ساده‌ای نیست. مدیریت میراث فرهنگی ناملموس رویکردی از پایین به بالا دارد به این مفهوم که دخالت مستقیم و تجویز راهکار و باید نباید‌ها به حاملان میراث ناملموس و جوامع برپادارنده توصیه نمی‌شود، بلکه مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد، کلیدی برای اجرای کنوانسیون سال ۲۰۰۳ است. در سطح بین‌المللی اسنادی مانند کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس یونسکو، بستری را برای هماهنگی بین‌المللی و تنوع در خلاقیت‌ها فراهم نموده تا از طریق آن میراث ناملموس را تعریف و با برقرار ساختن فهرست‌ها و پایگاه داده‌ها به طور رسمی آن را تایید نموده و راهکارهایی را برای دولت‌ها ارائه نماید که در نهایت منجر به ارتقای مدیریت میراث ناملموس در سطح ملی شود و منافی را برای اجتماعات برپا دارنده این میراث به ارمغان آورد. (دیکن و همکاران^۷، ۱۳۹۶).

یونسکو از دولت‌های عضو کنوانسیون می‌خواهد با ادغام مقررات کنوانسیون به سیاست‌ها و قوانین داخلی، ایجاد چارچوب‌های قانونی، سیاست‌گذاری و برنامه‌های پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، ایجاد زیرساخت‌های سازمانی و تعیین یا تأسیس نهادهای صلاحیت‌دار در امر پاسداری، تحقیق، آگاهی‌رسانی و ظرفیت‌سازی، آموزش، جلب مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد، مشارکت‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، آسیب‌شناسی موارد خطر و ارائه راهکار و ایجاد بستر مناسب برای پاسداری و حفظ و انتقال میراث فرهنگی ناملموس به نسل‌های بعد اهتمام ورزد (یونسکو ۲۰۱۶). ماده ۱۱ (ب) و ۱۵ کنوانسیون ۲۰۰۳ اذعان می‌کند که در چارچوب فعالیت‌های پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، دولت‌های عضو باید تلاش کنند مشارکت جوامع، گروه‌ها و در صورت لزوم افراد را که این میراث

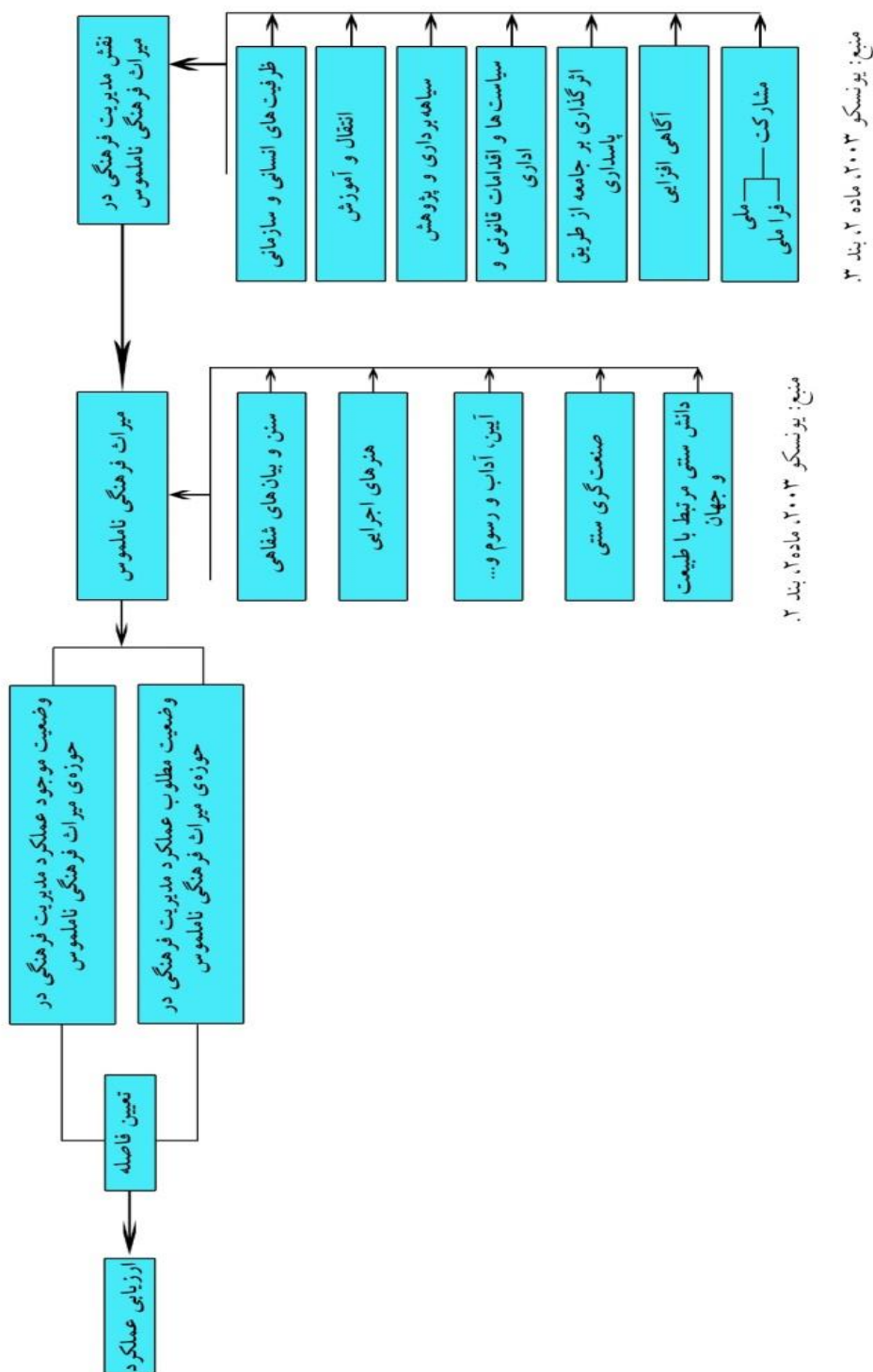
راهنمایی برای تمام ۲۶ شاخص و سایر مواد اطلاع‌رسان پیرامون این چارچوب نتایج کلی تهیه خواهند شد تا کشورهای عضو و دیگر دست‌اندرکاران امر عملیاتی‌سازی آن از کمک لازم برخوردار شوند.

در عین حال تصمیم بر آن شد، سیستم گزارش‌دهی دوره‌ای ویژه‌ی عملیاتی‌سازی کنوانسیون ۲۰۰۳، نیز با هدف ارتقاء کیفیت، سودمندی و به‌هنگام بودن آن، اصلاح و فرم گزارش‌دهی دوره‌ای ICH-10 اصلاح شده و با چارچوب نتایج کلی هماهنگ شود، تا جمع‌آوری اطلاعات در زمینه‌ی شاخص‌های اصلی مربوط به چارچوب میسر گردد. در طول فرایند گزارش‌دهی، کشورهای عضو نیز قادر به ایجاد برخی اهداف و مبانی در سطح کشوری خواهند بود. (UNESCO 2017a)

در پژوهش حاضر، به منظور ارزیابی عملکرد ده ساله جمهوری اسلامی ایران در مدیریت میراث فرهنگی ناملموس، چارچوب کلی نتایج به عنوان ابزاری برای سنجش تاثیر کنوانسیون ۲۰۰۳، با اهداف مشخص، شاخص‌ها و معیارها استفاده شد. این چارچوب از دو بخش تشکیل شده است: بخش نخست شامل چارچوب سطح بالا است که در آن اثرات و نتایج مورد انتظار و هشت حوزه‌ی موضوعی شناسایی شده، و مجموعه‌ای از ۲۶ شاخص هسته‌ای معرفی و تبیین شده است؛ بخش دوم شاخص‌های هسته‌ای و مجموعه‌ای مرتبط از هشتاد و شش سنجه برای ارزیابی را ارائه می‌دهد که براساس حوزه‌های موضوعی مرتب شده‌اند. مبنای فرآیند ارزیابی حاضر نیز بخش دوم است که شامل شاخص‌های اصلی و هشتاد و شش عامل ارزیابی استاندارد یونسکو است. (جدول شماره ۱) چارچوب کلی تحقیق حاضر نیز به طور خلاصه در نمودار شماره ۱ ارائه شده است.

عنوان بخشی از ارزشیابی این سازمان درخصوص فعالیت تنظیم استاندارد بخش فرهنگ یونسکو، چارچوبی برای نتایج کلی کنوانسیون ۲۰۰۳ آغاز شد. این چارچوب محصول نهایی یک فرایند مشورتی، مصوبه‌ی مجمع عمومی کشورهای عضو کنوانسیون در جلسه هفتم (ستاد یونسکو، پاریس، ۴ تا ۶ ژوئن ۲۰۱۸)، است. این فرایند، یک نشست کارشناسی رده‌ی شش در پکن، چین، را از ۷ تا ۹ سپتامبر ۲۰۱۶ در بر داشت. در طول این نشست، یک نگاهت سطح بالا از نتایج به‌دست آمد که بعداً، در سال ۲۰۱۶، در نشست یازدهم کمیته‌ی بین‌الدول پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس تأیید شد. این فرایند با تشکیل یک کارگروه بین‌دولتی باز، ادامه یافت که از ۱۱ تا ۱۳ ژوئن ۲۰۱۷ در چنگدو^۹، چین برگزار شد. این کارگروه خود پیش‌نویس چارچوب را آماده کرد که در جلسه دوازدهم کمیته در دسامبر ۲۰۱۷، حدود شش ماه قبل از تصویب نهایی آن از سوی جلسه مجمع عمومی فوق‌الذکر تأیید شد. (UNESCO, 2018)

چارچوب نتایج کلی به‌عنوان ابزاری برای سنجش تاثیر کنوانسیون ۲۰۰۳ در سطوح مختلف، از طریق اهداف، شاخص‌ها، معیارهای مشخص، هم‌چنین با استفاده از یک سیستم نظارتی نتیجه محور تهیه شد. این چارچوب از دو جدول تشکیل شده است: جدول نخست شامل چارچوب سطح بالا است که در آن اثرات و نتایج مورد انتظار و هشت حوزه‌ی موضوعی شناسایی شده، و مجموعه‌ای از ۲۶ شاخص هسته‌ای معرفی و تبیین شده است؛ جدول دوم شاخص‌های هسته‌ای و مجموعه‌ای مرتبط از هشتاد و شش سنجه برای ارزیابی را ارائه می‌دهد که براساس حوزه‌های موضوعی مرتب شده‌اند. مقرر شد یادداشت‌های

نمودار ۱- مدل مفهومی تحقیق

جدول ۱: چارچوب سطح بالا با شاخص های مختصر

اثرات	میراث فرهنگی ناملموس توسط اجتماعات، گروهها و افرادی پاسداری می‌شود که فعالانه و مداوم از آن پاسداری می‌کنند، و از آن طریق به امر توسعه‌ی پایدار برای بهبودی، ارتقای مرتبه، و خلاقیت بشر، در بافتار جامعه‌ای صلح‌جو و فراگیر کمک می‌کند.
این آندهای بلندمدت	مشارکت و همکاری بین المللی برای پاسداری در میان تمام ذینفعان و دست‌اندرکاران در همه‌ی سطوح ارتقا یافته است. پاسداری از آن تضمین شده است.
این آندهای میان‌مدت	رابطه موثر در میان طیف متنوعی از اجتماعات، گروه‌ها، و افراد، در سایر ذینفعان برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس به‌وجود آمده است.
این آندهای کوتاه‌مدت	توسعه بویا و پیاده‌سازی اقدامات پاسداری از طریق‌هایی برای عناصری خاصی از میراث فرهنگی ناملموس، با راهبردی متنوعی از اجتماعات، گروه‌ها و افراد.
حوزه‌های موضوعی	ظرفیت‌های سازمانی و انسانی انتقال و آموزش سیاه‌براری و پژوهش سیاست‌ها و برنامه‌های قانونی و اداری سیاست‌های فرهنگی ناملموس
شاخص‌های هسته‌ای (خلاصه)	۱- ارگان‌های توانا و متخصص از اجرا و انتقال حمایت و پشتیبانی می‌کنند. ۲- برنامه‌هایی وجود دارند که ظرفیت‌سازی انسانی برای پاسداری را در دستور کار خود دارند. ۳- آموزش توسط یا خطاب به اجتماعات و افرادی صورت می‌گیرد که در زمینه‌های فرهنگ و میراث مشغول هستند. ۴- آموزش، به هر دو گونه‌ی رسمی و غیررسمی، انتقال را تقویت می‌کند و احترام را ترویج می‌نماید. ۵- میراث فرهنگی ناملموس در برنامه‌های آموزش ابتدایی و متوسطه گنجانده شده است. ۶- آموزش سازمان‌یافته حامی پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از این میراث است. ۷- سیاه‌پوستان هستند که نشان‌دهنده‌ی تنوع میراث فرهنگی ناملموسند و به پاسداری از آن کمک می‌کنند. ۸- فرایند سیاه‌پواری فراگیر است، گوناگونی و تنوع را تکثیر می‌کند، و از پاسداری توسط اجتماعات و گروه‌ها حمایت می‌کند. ۹- پژوهش و مستندنگاری برقرار است که به امر پاسداری کمک می‌رساند. ۱۰- یافته‌های تحقیقاتی در دسترس و مورد استفاده هستند. ۱۱- سیاست‌های فرهنگی و اقدامات اداری و قانونی نشان‌دهنده‌ی تنوع میراث فرهنگی ناملموس هستند، و عملیاتی شده‌اند. ۱۲- سیاست‌های آموزشی و اقدامات اداری و قانونی نشان‌دهنده‌ی تنوع میراث فرهنگی ناملموس هستند، و عملیاتی شده‌اند. ۱۳- سیاست‌ها و اقدامات اداری و قانونی در زمینه‌های غیر از فرهنگ و آموزش نشان‌دهنده‌ی تنوع میراث فرهنگی ناملموس هستند و عملیاتی شده‌اند. ۱۴- سیاست‌ها و اقدامات اداری و قانونی، حقوق، آداب، و بیان‌های مرسوم را تکثیر می‌کنند.
مشارکت بین‌المللی	۲۳- کمیته با مشارکت سازمان‌های غیردولتی، نهادهای دولتی و خصوصی، و اشخاص حقیقی فعالیت می‌کند. ۲۴- پاسداری همکاری عضو در زمینه‌های ارتباطات بین‌المللی و همکاری‌های سازمانی مشارکت دارند. ۲۶- صندوق میراث فرهنگی ناملموس از پاسداری و مشارکت بین المللی حمایت می‌کند.
مشارکت در اجتماعات، گروه‌ها و افراد و سایر ذینفعان	۲۱- مشارکت در امر پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس در میان ذینفعان ارتقا یافته است. ۲۲- جامعه مدنی در امر نظارت بر فرایند پاسداری مشارکت دارد.
مشارکت با گروه‌ها و افراد به‌طور گسترده در فعالیت‌های آگاهی‌افزایی شرکت می‌کنند.	۱۷- اجتماعات، گروه‌ها و افراد به‌طور گسترده در فعالیت‌های آگاهی‌افزایی شرکت می‌کنند. ۱۸- رسانه‌ها در آگاهی‌افزایی دخیل هستند. ۱۹- برنامه‌های اطلاع‌رسان عمومی سطح آگاهی را ارتقا می‌دهند. ۲۰- در انبای آگاهی‌افزایی، اصول اخلاقی رعایت می‌شوند.
نقش میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه	۱۵- اهمیت میراث فرهنگی ناملموس در جامعه به‌طور گسترده درک شده است. ۱۶- برنامه‌ها و طرح‌های جامعی هستند که به اهمیت پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس وقوف دارند و احترام فردی و متقابل را ترویج می‌کنند.

پیشینه پژوهش

در سطح داخلی تا کنون پژوهشی که به ارزیابی مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس بپردازد انجام نشده است. با این حال، حقوقی فرد (۱۳۹۴) به مطالعه تهدیدهای تخریب‌گرایانه در صیانت از میراث فرهنگی ناملموس با تاکید بر کنوانسیون‌های ملی و بین‌المللی پرداخت. در این مقاله سعی گردیده تا ضمن معرفی میراث ناملموس و راه و روش‌های پاسداری از آن، به معرفی پژوهش‌های مربوط به میراث ناملموس در حوزه ملی و بین‌المللی پرداخته شود. براساس یافته‌های تحقیق، میراث فرهنگی یکی از مهم‌ترین عوامل و جاهت بخشی و تشخیص دادن به هویت ملی هر مردمی به شمار می‌رود و از دو بعد متفاوت مادی و غیرمادی برخوردار است. علاوه بر این، براساس نتایج بدست آمده، وجه تمایز ملت‌ها از یکدیگر هویت فرهنگی می‌باشد که ریشه در میراث فرهنگی آنان دارد. از این رو حفظ میراث فرهنگی ناملموس برای یک ملت به مثابه پشتوانه حیات فرهنگی آن ملت است. نتایج تاکید می‌نماید که سازمان یونسکو به عنوان رابط فرهنگی در حوزه بین‌المللی در زمینه شناخت و معرفی میراث ناملموس و پاسداری از این میراث در کشورهای عضو اقدام‌های موثری را به انجام می‌رساند.

در میان پژوهش‌های خارجی، کیتومتس^{۱۰} (۲۰۰۶) به مطالعه مفاهیم کاربردی در رویکردهای مدیریت میراث آفریقا پرداخته است. او با تمرکز بر موضوع مشارکت جوامع در مدیریت میراث ناملموس نتیجه می‌گیرد که پاسداری از عناصر میراث ناملموس با ایجاد سیاهه‌ها و ثبت جهانی [مواد ۱۲ و ۱۶] می‌تواند ارزش سرمایه فرهنگی و اجتماعی آن میراث را کاهش دهد و در نتیجه زمینه‌های فرهنگی - اجتماعی که این عناصر در آن وجود دارند را مختل کند. مطالعه موردی روستای توکلونگ از بوتسوانا، این مباحث را روشن می‌کند. در

نهایت نمی‌توان با تأثیر منفی سیاهه و ثبت بر محیط‌های فرهنگی که در آن‌ها وجود دارد را نادیده گرفت، بنابراین چارچوب‌های مدیریت میراث نیاز به ارزیابی مداوم دارد. علاوه بر این، دیکن و اسمیتس^{۱۱} (۲۰۱۳) در مقاله‌ای به مطالعه اصالت، ارزش و مشارکت جامعه در مدیریت میراث تحت کنوانسیون‌های میراث جهانی و میراث فرهنگی ناملموس^{۱۲} پرداختند. در این پژوهش آنان بر الزامات مربوط به مشارکت بیشتر جامعه در شناسایی و مدیریت میراث تحت دو کنوانسیون و با توجه ویژه به تعیین ارزش میراث و مسئله اصالت تاکید نمودند. در این مقاله، نقش جوامع و سایر طرف‌های ذیربط در تعریف ارزش و اصالت میراث پیش‌بینی شده در کنوانسیون میراث جهانی و میراث ناملموس مورد بحث قرار گرفته است. در ابتدا، این مقاله به طرز انتقادی روش‌های مختلفی را نشان می‌دهد که مشارکت جامعه در مدیریت میراث در متون این دو کنوانسیون و خط‌مشی‌های عملیاتی آن‌ها بیان شده است. دوم، در مورد این که چگونگی تعیین ارزش میراث و اصالت در پرونده‌های ثبتی دو کنوانسیون، مشارکت جامعه را امکان‌پذیر یا محدود می‌کند، توضیح می‌دهد. در پایان این مقاله به برخی از موانع ایجاد فرصت برای مشارکت بیشتر جامعه در مدیریت میراثشان، اشاره شده است. هم‌چنین، کوناچ^{۱۳} (۲۰۱۵) به مطالعه پروژه‌های میراث فرهنگی ناملموس - سیاست‌ها و استراتژی‌های ملی، ایجاد سیاهه میراث فرهنگی ناملموس پرداخت. در این راستا، سیاست‌ها و ابزار اداری و حقوقی در خصوص پاسداری، مدیریت و ارتقاء میراث فرهنگی ناملموس در برخی از کشورهای منتخب (بلغارستان، رومانی، لهستان و کانادا) به ویژه در زمینه ایجاد سیاهه ملی میراث ناملموس و هم‌چنین موضوع کلیدی مشارکت جوامع مرتبط و نقش آن‌ها در حمایت از اصالت فرهنگ ناملموس مورد بررسی قرار گرفته است. لهستان، رومانی و بلغارستان کشورهایی با گذشته

فرهنگی ناملموس جمعیت بومی انجام شده است. در این مقاله نگاهی انتقادی به جایگاه نهادهای دولتی در شناسایی اشکال میراث فرهنگی ناملموس شده است. هم‌چنین وجوه مثبت و منفی ایجاد هویت برای جوامع، گروه‌های فرهنگی و اجتماعی بررسی شده است. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی پژوهش در جدول شماره ۱ ارائه شده است:

تاریخی مشابه هستند - همه آن‌ها رژیم کمونیستی را در قرن بیستم تجربه کرده‌اند. در حال حاضر، این کشورها عضو بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی و کشورهای عضو اتحادیه اروپا هستند. رویکردها و روش‌های اجرایی و تلاش‌های نهادی این کشورها در پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس متفاوت است. به طور مثال کانادا نمونه‌ای از یک کشور غربی است که در آن تلاش‌هایی برای شناسایی و پاسداری از میراث

جدول ۱- خلاصه پیشینه تحقیق

محقق	سال انتشار	عنوان تحقیق	یافته‌ها
حقوقی فرد	۱۳۹۴	مطالعه تهدیدهای تخریب گرایانه در صیانت از میراث فرهنگی ناملموس با تأکید بر کنوانسیون‌های ملی و بین‌المللی	وجه تمایز ملت‌ها از یکدیگر هویت فرهنگی می‌باشد که ریشه در میراث فرهنگی آنان دارد. از این رو حفظ میراث فرهنگی معنوی برای یک ملت به مثابه پشتوانه حیات فرهنگی آن ملت است. نتایج تأکید می‌نماید که سازمان یونسکو به عنوان رابط فرهنگی در حوزه بین‌المللی در زمینه شناخت و معرفی میراث معنوی و هم‌چنین پاسداری از این میراث در کشورهای عضو اقدام‌های موثری را به انجام می‌رساند.
آژانس منابع میراث آفریقایی جنوبی ^{۱۴}	۲۰۰۵	سیاست‌ها و اصول راهنما برای مدیریت	در این طرح علاوه بر بومی‌سازی خط‌مشی عملکردی عملیاتی کنوانسیون در تمامی حوزه‌ها براساس نیازها و شرایط خاص در آفریقای جنوبی، به موضوع تأمین منابع مالی لازم برای اهداف طرح اشاره شده است.
کیتومتس	۲۰۰۶	مطالعه مفاهیم کاربردی در رویکردهای مدیریت میراث آفریقا	پاسداری از عناصر میراث ناملموس با ایجاد سیاهه‌ها و ثبت جهانی [مواد ۱۲ و ۱۶] می‌تواند ارزش سرمایه فرهنگی و اجتماعی آن میراث را کاهش دهد و در نتیجه زمینه‌های فرهنگی - اجتماعی که این عناصر در آن وجود دارند را مختل کند. مطالعه موردی روستای توکلونگ از بوتسوانا، این مباحث را روشن می‌کند. در نهایت نمی‌توان با تأثیر منفی سیاهه و ثبت بر محیط‌های فرهنگی که در آن‌ها وجود دارد را نادیده گرفت، بنابراین چارچوب‌های مدیریت میراث نیاز به ارزیابی مداوم دارد.
موسسه میراث فرهنگی اسپانیا ^{۱۵}	۲۰۱۱	طرح ملی پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس	اهداف اصلی برنامه ملی ایجاد مفاهیم، روش‌شناسی، شاخص‌ها و برنامه اقداماتی است که در جهت پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس اسپانیا انجام می‌شود. این امر به ویژه با تأکید بر کلیه ابتکارات و اقدامات لازم جهت تحقیق، مستندنگاری، ترویج، ارتباطات، آموزش و انتشار بیان‌های فرهنگی ناملموس با تأکید بر نقش اصلی جوامع، گروه‌ها و صاحبان و دارندگان چنین میراثی، صورت گرفت.
دیکن و اسمیتس	۲۰۱۳	اصالت، ارزش و مشارکت جامعه در مدیریت میراث تحت کنوانسیون‌های میراث	این مقاله به طرز انتقادی روش‌های مختلفی را نشان می‌دهد که مشارکت جامعه در مدیریت میراث در متون این دو کنوانسیون و خط‌مشی‌های عملیاتی آن‌ها بیان شده است. دوم، در مورد این که چگونگی تعیین ارزش میراث و اصالت در

<p>پرونده‌های ثبتی دو کنوانسیون، مشارکت جامعه را امکان‌پذیر یا محدود می‌کند، توضیح می‌دهد. در پایان این مقاله به برخی از موانع ایجاد فرصت برای مشارکت بیشتر جامعه در مدیریت میراثشان، اشاره شده است.</p>	<p>جهانی و میراث فرهنگی ناملموس</p>		
<p>در این مقاله نگاهی انتقادی به جایگاه نهادهای دولتی در شناسایی اشکال میراث فرهنگی ناملموس شده است. همچنین وجوه مثبت و منفی ایجاد هویت برای جوامع، گروه‌های فرهنگی و اجتماعی بررسی شده است.</p>	<p>به مطالعه پروژه‌های میراث فرهنگی ناملموس سیاست‌ها و استراتژی‌های ملی، ایجاد سیاهه میراث فرهنگی ناملموس</p>	<p>۲۰۱۵</p>	<p>کوناچ</p>

سوالات پژوهش

سوال اصلی پژوهش

وضعیت عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران در دوره ۲۰۱۷-۲۰۰۶ چگونه بوده است؟

سوالات پژوهش

- ۱- وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران چیست؟
- ۲- وضعیت مطلوب عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران چیست؟
- ۳- فاصله‌ی بین وضعیت موجود و مطلوب عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی است که در آن محقق به بررسی وضعیت عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران پرداخته است. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل دو گروه شامل مدیران و کارشناس مسئولان متخصص در حوزه میراث فرهنگی ناملموس از ادارات و نهادهای تخصصی دولتی و نیمه دولتی مرتبط با موضوع پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس به حجم ۵۳ نفر و همچنین

جامعه علمی و دانشگاهی متخصص و پژوهشگران آزاد و انجمن‌های مردم نهاد فعال در حوزه میراث فرهنگی ناملموس برابر با ۶۰ نفر بوده‌اند.

در این تحقیق با توجه به محدودیت جامعه آماری از روش تمام شمار برای انتخاب اعضای جامعه استفاده شده است و بدین منظور تلاش شده تا کلیه اعضای جامعه انتخاب و مورد مصاحبه قرار گیرند اما با توجه به مسئولیت‌های اعضا و مشغله‌های کاری آنان محقق موفق شده است در نهایت با ۲۶ نفر از اعضای جامعه آماری مدیران و مسئولان و ۴۲ نفر نیز از جامعه دانشگاهیان، متخصصان آزاد و انجمن‌ها دیدار و مصاحبه نماید.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه براساس چارچوب کلی نتایج کنوانسیون پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، نتیجه‌ی یک فرایند مشورتی جمعی، مصوبه مجمع عمومی کشورهای عضو کنوانسیون در جلسه هفتم (مقر یونسکو، پاریس، ۴ تا ۶ ژوئن ۲۰۱۸)، در دو نسخه مجزا برای گروه مدیران و مسئولان و همچنین دانشگاهیان و متخصصان طراحی شده است که در دو بخش مشخصات فردی و سوالات مربوط به متغیرهای تحقیق به عنوان سوالات اصلی تحقیق تنظیم شده است.

چارچوب کلی نتایج به عنوان ابزاری برای سنجش تأثیر کنوانسیون ۲۰۰۳ در سطوح مختلف، از طریق اهداف مشخص، شاخص‌ها و معیارها و همچنین با استفاده از یک سیستم نظارتی نتیجه محور تهیه شد.

۲۰۱۸). مبنای فرآیند ارزیابی حاضر نیز بخش دوم است که شامل شاخص‌های اصلی و هشتاد و شش عامل ارزیابی استاندارد یونسکو است. جدول شماره ۲ ارتباط بین متغیرها و گویه‌های تحقیق را در پرسشنامه تحقیق به تفکیک جامعه آماری ارائه نموده است:

این چارچوب از دو بخش تشکیل شده است: بخش نخست شامل چارچوب سطح بالا است که شامل اثرات و نتایج مورد انتظار و هشت زمینه‌ی موضوعی شناسایی شده و مجموعه‌ای از ۲۶ شاخص اصلی تبیین شده است؛ بخش دوم شاخص‌های اصلی و مجموعه‌ای مرتبط از هشتاد و شش عامل ارزیابی را ارائه می‌دهد که با زمینه‌های موضوعی مرتب شده‌اند (یونسکو،

جدول ۲- گویه‌ها و متغیرهای پژوهش

گروه	ردیف	متغیر	تعداد پرسش‌ها
جامعه دانشگاهی و متخصصان	۱	مشخصات فردی	۴
	۲	ظرفیت‌های انسانی و سازمانی	۸
	۳	انتقال و آموزش	۹
	۴	سیاه‌برداری و پژوهش	۹
	۵	سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری	۱۰
	۶	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه	۴
	۷	آگاهی‌افزایی	۱۳
مدیران و مسئولان	۸	مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط	۶
	۱	مشخصات فردی	۴
	۲	ظرفیت‌های انسانی و سازمانی	۹
	۳	انتقال و آموزش	۱۰
	۴	سیاه‌برداری و پژوهش	۱۲
	۵	سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری	۱۶
	۶	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه	۵
	۷	آگاهی‌افزایی	۱۵
	۸	مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط	۶
۹	مشارکت بین‌الملل	۱۰	

نتایج بدست آمده از بررسی پایایی گویه‌های تحقیق نشان می‌دهد که برای تمامی متغیرها، مقدار آلفای کرونباخ بزرگتر از ۰,۷۰ می‌باشد که بیانگر اعتبار قابل قبول گویه‌های پژوهش در سنجش متغیرها می‌باشد.

یافته‌های پژوهش مشخصات فردی

از مجموع پاسخگویان، ۶۵,۷ درصد مرد و ۳۴,۳ درصد نیز زن بوده‌اند. علاوه بر این، بیشترین حجم

در این تحقیق، پژوهشگر به منظور بررسی روایی پرسشنامه، این که آیا سوالات مطرح شده اهداف مورد نظر را پوشش می‌دهد و مانعی از نگارش و ابهامات در جملات ندارد از روایی محتوایی و صوری استفاده شده است یعنی پرسشنامه‌ها را در اختیار ده نفر از اساتید صاحب نظر و کارشناسان حوزه میراث فرهنگی ناملموس قرار داد. آن‌ها پس از بررسی، شایستگی سنجش ویژگی مورد نظر را تأیید نمودند. علاوه بر این، به منظور بررسی پایایی تحقیق، از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است.

مقادیر میانگین بدست آمده از شاخص‌های عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران بیانگر آن است که سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی واداری با میانگین‌های ۴۹٫۸ درصد و ۴۳٫۶ درصد بالاترین امتیاز را در بین شاخص‌های عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران را دارا می‌باشند. در مقابل، مشارکت بین‌المللی و مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط با میانگین‌های ۲۶٫۵ درصد و ۲۹٫۵ درصد پایین‌ترین امتیاز مربوط به عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران را دارا می‌باشند. همچنین، براساس نتایج بدست آمده میزان میانگین کل برابر با ۴۲٫۴ درصد می‌باشد.

پاسخگویان معادل ۴۹٫۳ درصد در گروه سنی ۵۰-۴۰ سال قرار داشته‌اند و میانگین سنی پاسخگویان نیز ۴۴ سال بوده است. همچنین، بیشترین نسبت پاسخگویان (۴۳٫۳ درصد) دارای تحصیلات در حد کارشناسی ارشد بوده‌اند. علاوه بر این، بیشترین حجم پاسخگویان معادل ۲۸٫۰ و ۲۴٫۰ درصد دارای جایگاه رییس و مدیر بوده‌اند. همچنین، بیشترین نسبت پاسخگویان معادل ۴۰٫۹ درصد ۲۰-۱۰ سال سابقه کاری داشته‌اند و میانگین سابقه کاری نیز ۱۶ سال بوده است.

بررسی عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران شاخص‌های عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران

جدول ۳- مقادیر توصیفی شاخص‌های عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران

مقیاس	میانگین	حداکثر	حداقل	فراوانی	مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس
۱۷٫۲	۳۲٫۴	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	ظرفیت‌های انسانی و سازمانی
۱۷٫۶	۳۲٫۹	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	انتقال و آموزش
۲۴٫۶	۴۹٫۸	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	سیاه‌برداری و پژوهش
۲۷٫۵	۴۳٫۶	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری
۱۵٫۳	۳۴٫۲	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه
۱۷٫۴	۳۳٫۰	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	آگاهی‌افزایی
۱۶٫۰	۲۹٫۵	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط
۳۵٫۳	۲۶٫۵	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	مشارکت بین‌المللی
۲۲٫۸	۴۲٫۴	۱۰۰٫۰	۰٫۰	۶۷	کل

بیانگر وضعیت تا حدی مطلوب در عرصه مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس می‌باشد. در مقابل، سایر شاخص‌های عملکرد شامل ظرفیت‌های انسانی و سازمانی، انتقال و آموزش در بازه ۳۵-۱۰ قرار دارند که بیانگر وضعیت تا حد کمی مطلوب می‌باشد. همچنین براساس نتایج بدست آمده شاخص کل عملکرد نیز در بازه ۶۵-۳۵ قرار دارد که نشان‌دهنده

وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس

مقادیر میانگین بدست آمده از وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران بیانگر آن است که دو شاخص سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی واداری در بازه ۶۵-۳۵ قرار دارند که

وضعیتی تا حدی مطلوب از عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

جدول ۴- شاخص‌های توصیفی وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری

اسلامی ایران

وضعیت موجود	میانگین	مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس
۱۰-۳۵	۳۲,۴	ظرفیت‌های انسانی و سازمانی
۱۰-۳۵	۳۲,۹	انتقال و آموزش
۳۵-۶۵	۴۹,۸	سیاهه‌برداری و پژوهش
۳۵-۶۵	۴۳,۶	سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری
۱۰-۳۵	۳۴,۲	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه
۱۰-۳۵	۳۳,۰	آگاهی‌افزایی
۱۰-۳۵	۲۹,۵	مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط
۱۰-۳۵	۲۶,۵	مشارکت بین‌المللی
۳۵-۶۵	۴۲,۴	کل

فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس است. هم‌چنین برای عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس اختلاف بین وضعیت موجود و متوسط وضعیت مطلوب ۷,۶- می‌باشد که نشان دهنده شکافی بین وضعیت موجود و مطلوب است.

علاوه بر این، به منظور بررسی معنی‌داری اختلاف بین میانگین شاخص‌ها و مقدار متوسط مطلوب (۵۰) از آزمون t یک نمونه‌ای استفاده نمودیم که در جدول شماره ۵ ارائه شده است. براساس داده‌های بدست آمده از جدول مذکور، می‌توانیم ادعا نماییم که شاخص‌های سیاهه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری به ترتیب با مقادیر (t=-0.1, Sig=0.934) و (t=-1.9, Sig=0.063) با اطمینان ۹۵ درصد اختلاف معناداری با متوسط وضعیت مطلوب ندارند. در مقابل، مقادیر سطح معناداری برای سایر شاخص‌ها بیشتر از ۰,۰۵ می‌باشند که بیانگر وجود تفاوت معنادار با متوسط مقدار مطلوب می‌باشند. هم‌چنین، مقدار آماره t و سطح معناداری برای عملکرد کلی برابر با (t=-2.7, Sig=0.008) می‌باشد که نشان دهنده وجود اختلاف

فاصله بین وضعیت موجود و مطلوب عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس

به منظور مقایسه فاصله بین وضعیت موجود و وضعیت مطلوب عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران، مقادیر میانگین بدست آمده برای شاخص‌های مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس را از متوسط وضعیت مطلوب (۵۰) کم نموده‌ایم. مقادیر بدست آمده در جدول شماره ۳ بیانگر فاصله وضعیت موجود از متوسط وضعیت مطلوب است. با توجه به داده‌های ارائه شده در ستون فاصله، کلیه شاخص‌ها از متوسط وضعیت مطلوب فاصله دارند. با این حال این فاصله برای متغیر سیاهه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری به ترتیب با مقادیر ۰,۲- و ۶,۴- بسیار کم بوده است. برای سایر شاخص‌ها اما میزان فاصله و اختلاف نسبتاً زیاد است که بیانگر وجود شکاف زیاد بین میانگین وضعیت موجود و متوسط وضعیت مطلوب در شاخص‌های عملکرد مدیریت

معنادار بین عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس و مقدار متوسط وضعیت مطلوب (۵۰) می باشد.

جدول ۵- شاخص های توصیفی فاصله بین وضعیت موجود و مطلوب عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس

فاصله	متوسط وضعیت مطلوب	میانگین	مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس
-۱۷,۶	۵۰	۳۲,۴	ظرفیت های انسانی و سازمانی
-۱۷,۱	۵۰	۳۲,۹	انتقال و آموزش
-۰,۲	۵۰	۴۹,۸	سیاهه برداری و پژوهش
-۶,۴	۵۰	۴۳,۶	سیاست ها و اقدامات قانونی و اداری
-۱۵,۸	۵۰	۳۴,۲	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه
-۱۷	۵۰	۳۳,۰	آگاهی افزایی
-۲۰,۵	۵۰	۲۹,۵	مشارکت جوامع، گروه ها و افراد و سایر طرف های ذیربط
-۲۳,۵	۵۰	۲۶,۵	مشارکت بین المللی
-۷,۶	۵۰	۴۲,۴	کل

جدول ۶- نتایج آزمون t یک نمونه ای برای مقایسه بین میانگین شاخص های مدیریت فرهنگی در حوزه میراث فرهنگی ناملموس و مقدار متوسط وضعیت مطلوب (۵۰)

مقدار مورد آزمون=۵۰			شاخص
سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	
.000	66	-8.4	ظرفیت های انسانی و سازمانی
.000	66	-8.0	انتقال و آموزش
.934	66	-0.1	سیاهه برداری و پژوهش
.063	66	-1.9	سیاست ها و اقدامات قانونی و اداری
.000	66	-8.5	اثرگذاری میراث فرهنگی ناملموس و پاسداری از آن در جامعه
.000	66	-8.0	آگاهی افزایی
.000	66	-10.5	مشارکت جوامع، گروه ها و افراد و سایر طرف های ذیربط
.000	66	-5.5	مشارکت بین المللی
.008	66	-2.7	عملکرد کلی

نتیجه گیری

بومی، قومی و منطقه ای و در نهایت هویت ملی حفاظت کرد. علاوه بر ثبت میراث فرهنگی در یونسکو، هر کشوری برای حفظ و پاسداری از آثار ارزشمند فرهنگی و طبیعی خود اقدام به ثبت آثار در دو سطح ملی و استانی می کند. برای ثبت هر اثر ملموس وزارت میراث فرهنگی موظف به حفاظت و تأمین منابع مالی برای نگهداری و مرمت است. برای میراث ناملموس ثبت قدم نهایی در موضوع پاسداری است و پیش از آن

حفظ میراث ناملموس بسیار دشوارتر از حفظ میراث فرهنگی ملموس است. صاحب نظران بر این باورند توجه به میراث ناملموس از این نظر که می تواند در مقابل یکسان سازی فرهنگی جهانی مقاومت کند، مهم است چرا که با حمایت از فرهنگ های گوناگون و توجه به آنها در مناطق مختلف می توان در مقابل یکسان سازی فرهنگی ایستادگی و از هویت فرهنگی،

باید اقدامات پاسدارانه در جهت حفظ و احیا، نگهداری، انتقال و ارتقا انجام شود.

در پاسخ به سوال اصلی تحقیق، نتایج بدست آمده بیانگر آن است که شاخص‌های سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری اختلاف معناداری با متوسط وضعیت مطلوب ندارند. در مقابل، سایر شاخص‌ها تفاوت معناداری با متوسط مقدار مطلوب می‌باشند. هم‌چنین، یافته نشان دهنده آن است که بین عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در دوره ۲۰۱۷-۲۰۱۶ و مقدار متوسط وضعیت مطلوب شکاف معناداری موجود می‌باشد. علاوه بر این، بررسی آماری به منظور پاسخ به سوال اول تحقیق نشان دهنده آن است که سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری بالاترین امتیاز مربوط به عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران را دارا می‌باشند. در مقابل، مشارکت بین‌المللی و مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد و سایر طرف‌های ذیربط پایین‌ترین امتیاز مربوط به عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران را دارا می‌باشند. هم‌چنین، نتایج آماری پژوهش در پاسخ به سوال دوم پژوهش نشان می‌دهد که وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران بیانگر آن است که دو شاخص سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری در وضعیت تا حد مطلوبی قرار دارند. در مقابل، سایر شاخص‌های عملکرد شامل ظرفیت‌های انسانی و سازمانی، انتقال و آموزش بیانگر وضعیت تا حد کمی مطلوب می‌باشند. هم‌چنین براساس نتایج بدست آمده شاخص کل عملکرد نیز نشان‌دهنده وضعیتی تا حدی مطلوب از عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری

اسلامی ایران می‌باشد. علاوه بر این، نتایج آماری پژوهش در پاسخ به سوال سوم تحقیق بیانگر آن است که وضعیت موجود عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران بیانگر آن است که دو شاخص سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری در وضعیت تا حد مطلوبی قرار دارند. در مقابل، سایر شاخص‌های عملکرد شامل ظرفیت‌های انسانی و سازمانی، انتقال و آموزش بیانگر وضعیت تا حد کمی مطلوب می‌باشند. هم‌چنین براساس نتایج بدست آمده شاخص کل عملکرد نیز نشان‌دهنده وضعیتی تا حدی مطلوب از عملکرد مدیریت فرهنگی در حوزه‌ی میراث فرهنگی ناملموس در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

به عنوان یک یافته کلی از پژوهش حاضر می‌توان گفت که به جز شاخص‌های سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری دارای اختلاف اندکی با سطح متوسط مطلوب دارند، در مقابل، سایر شاخص‌ها تفاوت معناداری با متوسط مقدار مطلوب می‌باشند. این امر بیانگر آن است که عملکرد دولت در زمینه مدیریت فرهنگی میراث ناملموس به جز در شاخص‌های سیاه‌برداری و پژوهش و سیاست‌ها و اقدامات قانونی و اداری از سطح قابل قبولی برخوردار نبوده است. ضمن اینکه یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که عملکرد کلی مدیریت فرهنگی میراث فرهنگی ناملموس نیز از امتیاز مناسبی برخوردار نمی‌باشد و از این رو می‌توان گفت که نیاز به برنامه ملی برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، بازنگری جدی در سطوح گوناگون عملکرد و تعامل سازنده با سازمان یونسکو در جهت ارتقا سطح کیفی شاخص‌های گوناگون به منظور دستیابی به استانداردهای جهانی ضروری به نظر می‌رسد.

ظرفیت‌های سازمانی در میان کشورهای عضو تا حد زیادی متفاوت است.^{۱۶} آرایش سازمانی متداول برای

تهدیدهای مرتبط با میراث فرهنگی ناملموس در ایران.
- راهکارهای شناخت، رویکردها و خطوط عملیاتی خاص.

هم‌چنین تصویب برنامه‌های حقوقی، فنی، اداری، و مالی مناسب در ارتباط با برنامه‌های زیر ضروری می‌باشد:

- بازبینی و اصلاح یا ارتقای سیاست‌ها و قوانین و مقررات موجود؛

- تأسیس و توان‌افزایی موسسات، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برای آموزش شیوه‌ی مدیریت میراث فرهنگی ناملموس (با هدف تربیت متخصصان فرهنگی آینده) و انتقال این میراث از طریق جمع‌ها و فضاهایی که برای اجرا یا ابراز آن ایجاد می‌گردند؛

- افزایش مشارکت جامعه مدنی و سازمان‌های غیردولتی در فرآیند تصمیم‌گیری برای عملیاتی‌سازی سیاست‌های فرهنگی.

- بهره‌گیری از برنامه ظرفیت‌سازی جهانی یونسکو برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی و تربیت نیروی متخصص در حوزه‌های مرتبط با میراث فرهنگی ناملموس.

پیشنهاد می‌شود برای سیاه‌برداری از میراث فرهنگی ناملموس موارد زیر مورد توجه قرار گیرد:

- طراحی فرم و محتوای سیاه‌ها با نظر جوامع محلی و حاملان میراث؛

- تشکیل کمیته‌های محلی یا منطقه‌ای متشکل از نمایندگان اجتماعات، مقامات محلی و حاملان میراث فرهنگی ناملموس جهت استفاده از مشارکت جوامع، گروه‌ها و افراد در سیاه‌برداری^{۱۹}؛

- حضور نمایندگانی از سازمان‌های غیردولتی، اجتماعات و گروه‌ها در کمیته‌های ملی؛

- استفاده از ظرفیت و توان تشکل‌های مردم‌نهاد در ارائه مشاوره و همکاری در سیاه‌برداری؛

- استانداردسازی، به روز رسانی و تسهیل امر

پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس به عهده‌ی یک هیأت سیاسی فرهنگی (معمولاً وزارت فرهنگ) است تا پاسداری و مدیریت از آن را (از جمله سیاه‌برداری) از طریق اداره میراث فرهنگی یا هیأتی مشابه عملیاتی کند؛ در برخی موارد، یک کمیته تخصصی برای پاسداری و یا سیاه‌برداری راه‌اندازی می‌شود^{۱۷} که پایگاه داده سیاه ملی را مدیریت و دوره‌های آموزشی مربوطه را سازماندهی می‌کند. در ترکیه، کمیته‌های منطقه‌ای میراث فرهنگی و کمیسیون‌های تخصصی در هر یک از ۸۱ واحد اداری کشور تحت مکانیسمی هماهنگ فعالیت دارند. بلغارستان بخش اعظم پاسداری را از طریق ۲۸ مرکز فرهنگی جامعه انجام می‌دهد. مجارستان از سیستم هماهنگی میراث ناملموس در سطح شهرستان‌ها استفاده می‌کند که به عنوان پلی بین جوامع محلی و دولت عمل می‌کند.

عملکردهای معمول این هیأت‌ها در کشورهای عضو کنوانسیون شامل: تنظیم طرح‌های پاسداری و مدیریتی؛ پیشرفت در قانون‌گذاری؛ سیاه‌برداری از میراث فرهنگی ناملموس؛ نظارت بر تحقیق و مستندسازی؛ حمایت مالی و سایر اشکال حمایتی؛ آگاهی‌افزایی و ارتقای میراث فرهنگی ناملموس؛ انتقال و احیای آن؛ سازماندهی جشنواره‌ها، رویدادهای مناسبی و اجراهای سنتی (اغلب در کنار اجتماع)؛ سازماندهی جشنواره‌های گردشگری و صنایع دستی؛ و شناسایی نمایندگان و استادان برجسته میراث فرهنگی ناملموس، می‌باشد. در این راستا پیشنهاد می‌شود برای تقویت ظرفیت‌های سازمانی و انسانی در کشورمان ابتدا گام‌های اصلی در جهت تبیین اصول نظری در خصوص موارد زیر برداشته شود:

- مفاهیم، ویژگی‌ها و حوزه‌های میراث فرهنگی ناملموس در ایران.^{۱۸}

- راهکارهای اصلی برای ضبط، مستندسازی و انتشار میراث فرهنگی ناملموس.

- راهکارهایی برای تعیین ارزش‌ها، خطرات و

دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی و سیاهه‌های موجود؛ برای سایر اقدامات مؤثر در پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

موزه‌های ملی و محلی اغلب نقش اساسی در ترویج آگاهی از میراث فرهنگی ناملموس داشته و فضاهایی را فراهم می‌کنند که بتوانند این میراث را اجرا کرده و به نمایش بگذارند. تأسیس موزه‌های تخصصی مرتبط با عناصر میراث ناملموس در ناحیه همجوار با عناصر، برگزاری نمایشگاه‌های مرتبط با عناصر ثبت شده در فهرست‌های ملی یا جهانی مورد توجه بسیاری از کشورها بوده است. موزه‌ها هم‌چنین می‌توانند کارگاه‌های صنایع دستی مجریان را در خود جای داده و مهارت‌هایشان را تأیید کرده و آموزش بدهند. بازدید مدارس از موزه‌هایی که از مجموعه‌های مرتبط نگهداری می‌کنند، نیز جنبه مهم آموزش و ترویج است. یکی دیگر از روش‌های متداول در انتشار و ترویج میراث فرهنگی ناملموس، تولید منابع مرتبط با میراث فرهنگی ناملموس (کتاب، عکس، ویدیو، ...) است، که هم به صورت آنلاین و هم آفلاین، و هم از طریق رسانه‌ها در دسترس عموم مردم و مجریان قرار می‌گیرد. نقش رسانه‌ها در معرفی و ترویج میراث فرهنگی ناملموس بسیار تأثیرگذار است. مثلاً رادیوی محلی می‌تواند برای اجتماعاتی که به لحاظ جغرافیایی در دوردست هستند، و یا اجتماعاتی که زبان مادری‌شان به طور کلی در رادیو یا تلویزیون ملی و منطقه‌ای مورد استفاده قرار نمی‌گیرد، وسیله تأثیرگذاری باشد.^{۲۰}

- تجربه‌ی مشترک بسیاری از کشورها این است که سیستم آموزش رسمی از قدیم، میراث فرهنگی ناملموس را در حاشیه‌ی برنامه آموزشی و در سطح پایین‌تری از دانش و هنر قرار داده است. علاوه بر این، معلم‌ها هنرهای «آکادمیک» رسمی آموزش می‌بینند و نمی‌توانند میراث فرهنگی ناملموس را به عنوان یک موضوع درسی درک کنند. از این رو، نه تنها برای درک

میراث فرهنگی ناملموس به توسعه برنامه آموزشی نیاز است، بلکه آموزش به مدرسان نیز ضروری است. تلفیق مباحث مربوط به میراث فرهنگی ناملموس در دروس و برنامه‌های آموزشی رویکردی مؤثر در بحث انتقال و آموزش است.

- با توجه به وجود تجارب مختلف در زمینه پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس در میان کشورهای عضو کنوانسیون ۲۰۰۳، همکاری بین‌المللی نقش کلیدی در توسعه ظرفیت‌ها، به اشتراک‌گذاری تجربه‌ها و شناسایی عملکردهای خوب دارد. از این دیدگاه که کشورهای یک منطقه اغلب دارای مشخصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی مشترک هستند، و همین‌طور عناصر میراث فرهنگی ناملموس مشترک دارند، همکاری‌های بین‌المللی در جهت پاسداری از میراث ناملموس، بر این اساس عمل می‌کنند. از جمله تبادل اطلاعات و تجربه در زمینه پاسداری؛ به اشتراک‌گذاری مستندسازی درباره یک عنصر مشترک؛ تعامل درباره روش‌های در حال توسعه سیاهه‌برداری؛ میزبانی از سمینارها و کارگاه‌های مشترک؛ و میزبانی مشترک جشنواره‌ها. اگر چه اکثریت کشورها جشنواره‌ها و اجراها (از جمله آن‌هایی که به طور خاص برای گردشگران سازماندهی می‌شوند) را به عنوان رویکردی اصلی برای ترویج و انتقال میراث فرهنگی ناملموس در نظر می‌گیرند، اما باید توجه داشت که برگزاری اجراهای عمومی از عناصر خاص یا سازماندهی جشنواره‌ها برای نمایش میراث ناملموس، خطر تغییر شکل عناصر مورد نظر و بافت‌زدایی را به همراه دارد، حتی وقتی که اساساً یک فعالیت تجاری‌گرا نباشد. در نتیجه باید نسبت به موضوع گردشگری و میراث فرهنگی ناملموس با حساسیت بیشتری عمل کرد.

در پایان ذکر این مطلب ضروری است که شاخص‌های مطرح شده در چارچوب نتایج کلی

standard-setting instrument for safeguarding intangible cultural heritage: Elements for consideration. Paris: UNESCO.

Blake, Janet (2017). Development of UNESCO's 2003 Convention-Creating a new heritage protection paradigm, in: Stefano, Michelle L, Davis, Peter. The Routledge Companion to Intangible Cultural Heritage.

Browaeyts, Marie-Joelle & Price, Roger (2011) Understanding cross-cultural management, 2 nd ed, Harlow, England; New York: Financial Times/Prentice Hall.

Deacon, H & Smeets, R (2013). Authenticity, value and community involvement in heritage management under the World heritage and intangible heritage conventions, Heritage & Society.

Deacon, Harriet. & Bortolotto, Chiara (2012). Charting a way forward: Existing research and future directions for ICH research related to the Intangible Heritage Convention, in: Meeting of ICH Researchers, Paris.

Examination of the reports of States Parties on the implementation of the Convention and on the current status of elements inscribed on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

Harrison, Rodney (2013). Heritage, Critical approaches, New York: Routledge.

Keitumetse, S (2006). UNESCO 2003 convention on intangible heritage: Practical implications for heritage management approaches in Africa, The South African Archaeological Bulletin.

Konach, T (2015). Intangible cultural heritage projects-National policies and strategies. The creation of intangible cultural heritage inventories, Journal of Cultural Management and Policy.

Marmion, M, Wilkes, K & Calver, S (2009). Heritage? What do you mean by heritage? in: S. Lira et al. (Eds) Sharing Cultures 2009. International Conference on Intangible Heritage, (Barcelos, Portugal: Green Lines Institute.

Spanish Institute of Cultural Heritage (the 'IPCE') (2011). National plan to safeguard

کنوناسیون وقتی که امکان مقایسه در طول زمان و هم‌چنین امکان مقایسه با تجربه سایر کشورها را داشته باشند، بالاترین کارآرایی خود را ارائه می‌دهند و این بدان معنا نیست که یک کشور نمره یا درجه‌ای دریافت کند یا در رتبه و مرتبه‌ای در برابر سایر کشورها قرار گیرد. چارچوب نتایج تغییرات مطلوب مورد توافق کشورهای عضو (به ویژه هنگام تهیه کنوانسیون و تصویب دستورالعمل‌های عملیاتی)، را نشان می‌دهد. این مجموعه جامع از شاخص‌ها، به کشورهای عضو اجازه می‌دهد که میزان دستیابی به این نتایج را هر لحظه که تمایل دارند چه در سطح جهانی و چه در سطح کشوری، ارزیابی کنند.

منابع

حقوقی‌فرد، سمیه (۱۳۹۴). تهدیدهای تخریب‌گرایانه در صیانت از میراث فرهنگی ناملموس با تاکید بر کنوانسیون‌های ملی و بین‌المللی، کنفرانس بین‌المللی اقتصاد مدیریت و علوم اجتماعی، اسپانیا. دیکن، هریت؛ دونالدو، لویویو؛ روباتا، بوللو و پرسالندیز، سندرا (۱۳۹۶). قدرت نرم میراث ناملموس؛ اسناد حقوقی و مالی برای حفاظت از میراث ناملموس، ترجمه آتوسا مومنی، اصفهان: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان.

غنمی، امید؛ صمدی، یونس و چراغچی، سوسن (۱۳۸۸). مجموعه قوانین و مقررات میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، چاپ دوم، تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور، اداره کل امور فرهنگی.

یونسکو، (۲۰۱۶). متون پایه کنوانسیون ۲۰۰۳ برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس، ترجمه: یدالله پرمون، کاترین اعظمی. (۱۳۹۷)، چاپ اول، مرکز مطالعات منطقه‌ای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس در آسیای غربی و مرکزی.

Blake, J (2001). Developing a new

session (194 EX/Decision 18).

UNESCO (2017a). Summary records of the Open-ended intergovernmental working group meeting on developing an overall results framework for the Convention, Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Twelfth session, Jeju Island, Republic of Korea, 4 to 9 December 2017.

UNESCO (2017b). Periodic report of the Islamic republic of Iran submitted to the 12th session of the intangible cultural heritage committee, December 2017 available on <https://ich.unesco.org/en/8b-periodic-reporting-00921P>.

UNESCO (2018). Basic Texts of the 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Paris: UNESCO.

intangible cultural heritage, Spain, October 2011.

South african heritage resources agency (2009). living heritage chapter policy and guideline principles for management, Cape Town, 2009.

Torggler, B & Sediakina-Rivière, E (2013). Evaluation of UNESCO's standard-setting work of the culture sector: Part I – 2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. Paris: UNESCO (2014). 37/C4 Medium-Term Strategy 2014-2021, approved by the General Conference at its 37th session (General Conference resolution 37 C/Res.1) and validated by the Executive Board at its 194th session (194 EX/Decision 18).

UNESCO (2014). 37/C4 Medium-Term Strategy 2014-2021, approved by the General Conference at its 37th session (General Conference resolution 37 C/Res.1) and validated by the Executive Board at its 194th

یادداشت

¹ *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*

² *Cultural heritage*

³ *Periodic report*

⁴ *Operational directives for the implementation of the convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*

⁵ *Basic texts of the 2003 convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage.*

⁶ *Overall Results Framework for the convention*

⁷ *Deacon et al*

⁸ *UNESCO's Internal Oversight Service*

⁹ *Chengdu*

¹⁰ *Keitumetse*

¹¹ *Deacon & Smeets*

¹² *Authenticity, value and community involvement in heritage management under the world heritage and intangible heritage conventions*

¹³ *Konach*

¹⁴ *South African Heritage Resources Agency*

¹⁵ *Spanish Institute of Cultural Heritage*

¹⁶ جمهوری کره در این حوزه توسعه زیادی پیدا کرده است.
¹⁷ موسسه فرهنگی بلاروس (تحت نظر وزارت فرهنگ) به طور همزمان هم مرکز مستندسازی ملی و هم یک مرکز تخصصی است.
¹⁸ قوانین فرانسه برای پاسداری از میراث فرهنگی ناملموس تلفیقی از قوانین پیش از تصویب کنوانسیون و رویکردهای جدید است که به مفاهیم و مبانی و تحقیقات علمی توجه خاص دارد.
¹⁹ برای مثال در کرواسی به منظور ارزیابی عناصر برای ثبت، کمیته با حاملان و اجتماعات مربوطه، که قبل از وارد کردن یک عنصر در فهرست ثبت با متخصصین بررسی یک عنصر همکاری می‌کنند، مشورت می‌کند.

²⁰ نمونه خوبی از این مورد در جمهوری کره یافت می‌شود که در ارائه دسترسی به مستندسازی، سیستم بسیار توسعه یافته‌ای دارد، ولی به نظر نمی‌رسد که هنوز کاربران اجتماع محلی را مستقیماً هدف قرار داده باشد: یک پایگاه داده برای دسترسی آنلاین؛ یک کانال تلویزیونی اینترنتی پیشرفته برای پخش ویدیو؛ و مطالب و داده‌های منتشر شده در قالب کتاب و ویدیو که در دانشگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی توزیع می‌شوند.